

PRAWO KARNE PROCESOWE

Kazusy dla aplikantów

Joanna Mierzwińska-Lorencka, Hanna Kuczyńska

APLIKACJE PRAWNICZE

2. WYDANIE

Wolters Kluwer
Polska

PRAWO KARNE PROCESOWE

Kazusy dla aplikantów

Joanna Mierzwińska-Lorencka, Hanna Kuczyńska

APLIKACJE PRAWNICZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Wolters Kluwer
Polska

WARSZAWA 2017

Stan prawny na 1 lutego 2017 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne i łamanie
Violet Design

Zdjęcie na okładce
fotolia/Chad McDermott

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-248-9
2. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	9
Dział I. Przepisy wstępne	11
Dział II. Sąd	27
Dział III. Strony	43
Dział IV. Czynności procesowe	67
Dział V. Dowody	89
Dział VI. Środki przymusu	125
Dział VII. Postępowanie przygotowawcze	157
Dział VIII. Postępowanie przed sądem I instancji	187
Dział IX. Postępowanie odwoławcze	223
Dział X. Postępowania szczególne	249
Dział XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	265
Dział XII. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	283
Dział XIII. Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych	299
Dział XIV. Koszty procesu	337
Wykaz orzecznictwa	359
Bibliografia	365

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.c. – Kodeks cywilny z 23.04.1964 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 380 ze zm.)
- k.k. – Kodeks karny z 6.06.1997 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 ze zm.)
- k.k.s. – Kodeks karny skarbowy z 10.09.1999 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137 ze zm.)
- k.p.c. – Kodeks postępowania cywilnego z 17.11.1964 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- k.p.k. – Kodeks postępowania karnego z 6.06.1997 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
- k.p.k. 1969 – Kodeks postępowania karnego z 19.04.1969 r. (Dz.U. Nr 13, poz. 96 ze zm.)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
- p.prok. – Prawo o prokuraturze z 28.01.2016 r. (Dz.U. poz. 177 ze zm.)
- p.u.s.p. – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 27.07.2001 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.)
- reg. prok. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 7.04.2016 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury z 7.04.2016 r. (Dz.U. poz. 508 ze zm.)

Periodyki, publikatory urzędowe, zbiory orzecznictwa

- Apel.-W-wa – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- BPK – Biuletyn Prawa Karnego
- BSN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- CPKNP – Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- IN – Ius Novum
- KZS – Krakowskie Zeszyty Sądowe
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAŁ – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi
- OSAWr – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSNSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy. Seria A
Pal.	– Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
Prok.	– Prokurator
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	– Przegląd Sądowy

Inne

ENA	– europejski nakaz aresztowania
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny

PRZEDMOWA

Drugie wydanie kazusów z prawa karnego procesowego skierowane jest przede wszystkim do aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz aplikantów korporacji prawniczych przygotowujących się do egzaminów końcowych, doktorantów, a także studentów wyższych lat studiów prawniczych.

Publikacja zawiera omówienie najistotniejszych zagadnień i problemów związanych z przebiegiem postępowania przygotowawczego, postępowania przed sądami I i II instancji, postępowań nadzwyczajnych i szczególnych, a także postępowania w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych.

Kazusy przedstawiają problemy praktyczne, z jakimi może się zetknąć sędzia, prokurator, radca prawny lub adwokat. Z tego też powodu w udzielanych odpowiedziach bardzo często znajdują się odesłania do orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz praktyki sądowej.

Drugie wydanie książki uwzględnia nowelizacje wprowadzone do kodeksu postępowania karnego kolejnymi ustawami: o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z 27.09.2013 r. (Dz.U. poz. 1247 ze zm.), o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z 20.02.2015 r. (Dz.U. poz. 396), o zmianie ustawy – Kodeks karny z 15.01.2016 r. (Dz.U. poz. 189), o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z 11.03.2016 r. (Dz.U. poz. 437) i o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy z 11.03.2016 r. (Dz.U. poz. 428), a ponadto o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta z 10.06.2016 r. (Dz.U. poz. 1070 ze zm.).

Część kazusów, wobec pojawiających się nowych problemów w praktyce, zastąpiono nowymi, część została jedynie uaktualniona, a część zmieniona tak, aby uwzględnić najnowsze zmiany w ustawie oraz poglądy wyrażane w orzecznictwie.

Objętość pracy uniemożliwiła poruszenie wszystkich zagadnień związanych z problematyką postępowania karnego. Funkcjonujące w procedurze karnej

instytucje mogłyby niejednokrotnie stanowić materiał do monografii. Z tego też powodu położono nacisk na te zagadnienia, które najczęściej wywołują problemy w praktyce.

Kazusy charakteryzują się różnym stopniem trudności, przy czym w przeważającej większości poziom ten odpowiada wymaganiom stawianym w trakcie egzaminów sędziowskich czy adwokackich. Prezentowane w kazusach stany faktyczne zawierają rozwiązania, które znajdują oparcie w bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, poglądach doktryny, a także orzecznictwie organów międzynarodowych. Należy także zaznaczyć, że złożoność przedstawionych stanów faktycznych wymaga od Czytelnika umiejętności analizy prawnej na podstawie przepisów umiejscowionych w kilku rozdziałach kodeksu postępowania karnego.

Autorki pragną podkreślić, że zaprezentowane przy poszczególnych kazusach rozwiązania nie powinny być traktowane w sposób arbitralny. Wiele proponowanych rozstrzygnięć może stanowić „inspirację” do poszukiwania własnego stanowiska. Praktyka stosowania prawa dowodzi bowiem, że nie każde rozstrzygnięcie sądu zgadza się z poglądami doktryny czy wypracowanym orzecznictwem.

Autorki wyrażają nadzieję, że odpowiedzi i wyjaśnienia zawarte w poszczególnych kazusach przyczynią się do lepszego zrozumienia i stosowania przepisów z zakresu szeroko pojętego prawa karnego.

Warszawa, styczeń 2017 r.

Hanna Kuczyńska
Joanna Mierzwińska-Lorencka

Dział I

PRZEPISY WSTĘPNE

KAZUS 1

Stan faktyczny

Kazimierz B. nie był lubianym sąsiadem. Gdy tylko po godz. 22.00 ktoś słuchał głośno muzyki albo w inny sposób naruszał ciszę nocną, od razu dzwonił po straż miejską. Gdy przyjeżdżał patrol straży, Kazimierz B. wskazywał winnego i składał obszerne zeznania. Pewnego dnia, kiedy rano szedł do samochodu stojącego na parkingu przed blokiem, okazało się, że samochód jest cały porysowany, ma wgnieciony błotnik i wybite boczne okno. Kazimierz B. natychmiast udał się na komisariat Policji i złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Ponieważ, jak został pouczone, przestępstwo określone w art. 288 § 1 k.k. ścigane jest na wniosek pokrzywdzonego, złożył stosowny wniosek na mocy art. 288 § 4 k.k., domagając się ścigania nieznanego mu sprawców zniszczenia mienia. Podczas okazania przedstawiono mu Dominika D. Kazimierz B. wskazał, że go zna, ale jednocześnie nie rozpoznał w nim osoby, która była sprawcą zniszczenia samochodu. Ostatecznie w sprawie wniesiono akt oskarżenia przeciwko trzem sprawcom, między innymi Dominikowi D. W czasie rozprawy obrońca oskarżonego Dominika D. podniósł, że został naruszony art. 12 k.p.k., ponieważ pokrzywdzony „złożył wniosek o ściganie nieznanego mu sprawców zniszczenia mienia”, a zatem nie dotyczył on Dominika D., skoro podczas późniejszego okazania rozpoznał go jako osobę, którą zna z widzenia, a jednocześnie nie rozpoznał go jako kogoś, kto uczestniczył w zdarzeniu.

Pytanie

Czy obrońca oskarżonego miał rację?

Rozwiązanie i komentarz

Obrońca oskarżonego nie miał racji. Przestępstwo zniszczenia mienia jest w istocie przestępstwem ściganym bezwzględnie na wniosek pokrzywdzonego. W takim przypadku wola tego pokrzywdzonego, jako uprawnionego do złożenia

wniosku o ściganie, jest ograniczona jedynie do podjęcia decyzji co do żądania ścigania sprawców czynu, który go dotknął, a nie do decydowania o tym, które z osób współuczestniczących w tym czynie mogą, a które nie mogą być ścigane. Prawo nie nakłada na pokrzywdzonego obowiązku imiennego wskazania sprawców. Ściganie wszystkich osób współuczestniczących w przestępstwie, po złożeniu wniosku, następuje już z urzędu, czyli niezależnie od woli pokrzywdzonego.

Zgodnie z art. 12 § 2 k.p.k. pokrzywdzony może jedynie wyłączyć spod ścigania osoby dlań najbliższe (w rozumieniu art. 115 § 11 k.k.), gdyby na skutek złożenia wniosku bez wskazywania jakiegokolwiek sprawcy lub co do niektórych tylko imiennie określonych osób okazało się, że wśród ustalonych przez organ domniemanych sprawców znajduje się osoba dla niego najbliższa. W innym przypadku nie jest możliwe skuteczne ograniczenie ścigania tylko do niektórych sprawców przestępstwa wnioskowego. Nie ma przy tym znaczenia, czy wnioskodawca zna, czy też nie zna danej osoby, której ścigania sobie nie życzy.

Zob. post. SN z 9.07.2013 r., II KK 169/13, OSNKW 2013, nr 11, poz. 96; post. SN z 25.04.2013 r., III KK 121/12, OSNKW 2013, nr 8, poz. 72; wyr. SN z 21.11.1977 r., I KR 185/77, OSNKW 1978, nr 2–3, poz. 28.

KAZUS 2

Stan faktyczny

Wyrokiem z 16.07.2016 r.¹ Sąd Rejonowy w P. uniewinnił oskarżonego Jana D. od popełnienia zarzucanych mu trzech czynów z art. 233 § 1 k.k. Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, a także błąd w ustaleniach faktycznych, i wniósł o uchylenie wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy w W. wyr. z 12.08.2016 r. zaskarżony wyrok uchylił i w zakresie czynu z pkt I aktu oskarżenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne wobec oskarżonego umorzył, natomiast w zakresie dwóch pozostałych czynów przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Kasację od tego wyroku w części dotyczącej umorzenia postępowania karnego wnieśli obrońcy Jana D. Zarzucili wyrokowi „rażące naruszenie przepisów art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 47 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 3 k.p.k., mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż stanowiące tzw. bezwzględny powód odwoławczy, wskutek orzekania przez sąd odwoławczy pomimo braku skargi apelacyjnej uprawnionego skarżącego, albowiem oskarżyciel publiczny – który sporządził i wniósł apelację 14.08.2016 r. od wyr. z 16.07.2016 r. Sądu Rejonowego w P. II Wydział Karny, tj. prokurator A.W. – był zobowiązany do powstrzymania się od udziału w sprawie i wykonywania w niej czynności procesowych, skoro oskarżony Jan D. złożył w dniu 1.07.2015 r. wniosek o jego wyłączenie od udziału w niniejszej sprawie, który nie został w ogóle rozpoznany”.

¹ Zakładamy, że rozwiązania kazuśów powinny być zgodne z aktualnym stanem prawnym. Jeśli istnieje konieczność zastosowania reguł prawa intertemporalnego, o tej konieczności wspomniemy w kazuśie.

Joanna Mierzińska-Lorencka – doktor nauk prawnych; adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego Instytutu Nauk Prawnych PAN; asystent sędziego w Izbie Karnej Sądu Najwyższego; w latach 2010–2014 wykładowca w Wyższej Szkole Zarządzania i Prawa; prowadziła zajęcia z prawa karnego dla aplikantów aplikacji ogólnej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury; współautorka kazusów dla aplikantów z dziedziny prawa karnego materialnego (2013), autorka monografii *Karnoprawna ochrona dziecka przed wykorzystywaniem seksualnym* (2012) oraz artykułów z zakresu prawa karnego.

Hanna Kuczyńska – doktor habilitowany nauk prawnych; profesor w Instytucie Nauk Prawnych PAN, pracownik Zakładu Prawa Karnego INP PAN; asystent sędziego w Izbie Karnej Sądu Najwyższego; wykładowca w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji; ukończyła aplikację prokuratorską; stypendystka Instytutu Maxa Plancka; autorka trzech monografii z zakresu międzynarodowego postępowania karnego oraz kilkudziesięciu artykułów poświęconych tej dziedzinie i zagadnieniom polskiego prawa procesowego i materialnego.

Drugie wydanie zbioru kazusów z prawa karnego procesowego zawiera stany faktyczne, przy ocenie których uwzględniono stan prawny obowiązujący od dnia 15 kwietnia 2016 r. Kazusy zostały uaktualnione pod kątem pojawiających się w praktyce problemów, najnowszych zmian w prawie oraz poglądów wyrażanych w orzecznictwie i literaturze. Dodano także kilkanaście zupełnie nowych kazusów odwołujących się do przepisów, które weszły w życie od czasu poprzedniego wydania.

W kazusach – zarówno tych stworzonych na przykładach z rzeczywistych spraw, z którymi autorki spotkały się w pracy zawodowej, jak i przygotowanych specjalnie na potrzeby publikacji – wykorzystano zagadnienia ze wszystkich działów kodeksu postępowania karnego, w tym rzadko spotykanych, np. dotyczących przepisów ogólnych, kosztów procesu czy problematyki współpracy międzynarodowej.

Przedstawione stany faktyczne, opisane przystępnym i ciekawym językiem, zawierają rozwiązania, które znajdują oparcie w bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych oraz organów międzynarodowych, a także w opiniach doktryny.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla aplikantów aplikacji sędziowskiej, prokuratorskiej, adwokackiej, radcowskiej i ogólnej, studentów i pracowników naukowych wydziałów prawa oraz dla praktyków – sędziów, prokuratorów, adwokatów.

9 788381 072489 W02P01

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8107-248-9

9 788381 072489

LEX Student
— Prawa